

UNIVERSITATEA „OVIDIUS” DIN CONSTANȚA
ȘCOALA DOCTORALĂ

REZUMAT TEZA DE DOCTORAT

*TRUPUL ÎN TEOLOGIA PAULINĂ:
REDEFINIREA ANTROPOLOGICĂ
A OMULUI ÎN ORIZONTUL
HRISTIC*

COORDONATOR:

IPS Prof. Univ. Dr. Teodosie PETRESCU

DOCTORAND:

Pr. Drd. Antone Ștefan Emanuel

CONSTANȚA
2017

Prezenta teză de doctorat gravitează în jurul conceptului de „trup”, care în limbajul biblic noutestamentar este exprimat prin doi termeni dominanți: sarx și soma.

Precum în iudaismul elenic, diferiții autori ai Noului Testament variază în abordarea lor asupra cărnii. Divizia poate fi prezentată și statistic. 91 dintre cele 147 de instante ale lui sarx se găsesc în scrierile pauline, mai ales în Rom. și Gal. Adjectivele sarkikos (7 ori) și sarkinos (6 ori) de asemenea se regăsesc în Rom. și 1 și 2 Cor., în afară de câte o excepție la Evr. și 1 Pet. În comparație cu scrierile non-Pauline, acestea sunt puține. La În. substantivul este regăsit de 13 ori (în Ap.. și 1 Pet. 7 ori, iar altele, sporadic). Kreas este regăsit în Noul Testament de două ori la Sf. Apostol Sf. Apostol Pavel, cu sensul de carne ca aliment.

Sf. Apostol Sf. Apostol Sf. Apostol Pavel folosește sarx atât de frecvent, încât numai cele mai esențiale pasaje pentru înțelegerea sa vor fi discutate.

(a) Ca simplă carne (a oamenilor, animalelor, păsărilor, peștilor), sarx se regăsește doar la 1 Cor. 15,39. Ocazional, denotă corpul uman (precum în 2 Cor. 12,7, un ghimpe în trup probabil e referă la boala; Gal. 4,13, infirmitatea cărnii, probabil bolile bătrâneții; Gal. 4,14, carnea mea înseamnă trupul bolnav al lui Sf. Apostol Sf. Apostol Pavel). Dar, de asemenea, se poate referi la om, în general. Cf. 2 Cor. 7,5, “carnea noastră” (=noi) nu s-a liniștit fiindcă s-au întâmplat lupte în exterior și frici în interior (cu privire la stabilitatea bisericii). În căsătorie, carnea suferă griji (1 Cor. 7,28), fiindcă acum este timpul cel din urmă și persecuțiile amenință (1 Cor. 7,29). Când Sf. Apostol Sf. Apostol Pavel spune că înainte de a începe predicarea evangheliei el nu s-a alăturat cărnii și sângelui (Gal. 1,16), el vrea să spună că nu s-a alăturat oamenilor. Dacă carnea și sângele nu vor moșteni împărăția lui Dumnezeu (1 Cor. 15,50), înseamnă că, după antropologia Vechiul Testament (Pil. 5,11), intru moarte, întregul om trebuie să dispară și o nouă soma să vină la existență (trup).

(b) sarx denotă relațiile care au doar o importanță temporară. Astfel, după trup, Iisus este fiul lui David (Rom. 1,3), însă începând cu învierea sa, filiația sa divină se manifestă conform duhului sfințeniei (Rom. 1,4). “Israel după carne” (1 Cor. 10,18) este întregul popor care își are originea în patriarh (Rom. 4,1; cf. 11,14). De la el descind frații lui Sf. Apostol Sf. Apostol Pavel, rudele sale după trup (Rom. 9,3; cf. “aproape de neam”, se’er bešaro, relație de trup, Lev. 18,6). De la el vine Mesia (Rom. 9,5, 8). sarx înseamnă umanitatea comună la Filimon 16, când Sf. Apostol Sf. Apostol Pavel zice că sclavul

Onesimus este fratele lui Filimon “atât în trup, cât și în Domnul”. Dar Sf. Apostol Sf. Apostol Pavel folosește “tot trupul” pentru “omenire” numai în expresia fundamentală a teologiei sale, “Tot trupul nu poate (adică nici un trup nu poate) lauda pe Dumnezeu” (Rom. 3,20; cf. Gal. 2,16; 1 Cor. 1,29).

(c) sarx este folosit nu numai pentru a indica rudenția fizică; poate fi folosit și la nivel general, ca o referință la tot ceea ce este uman. Astfel “cei înțelept după trup” sunt cei după înțelepți conform standardelor oamenilor (1 Cor. 1,16; cf. 2,6, “înțelepciunea acestei vremi”). Armele pe care Sf. Apostol Sf. Apostol Pavel le folosește în campania să nu mai sunt invențiile oamenilor, ci sunt efectiv făcute de Dumnezeu (2 Cor. 10,4). În contrast cu acesta stau cei care doresc să se facă plăcuți Bisericii prin mijloace umane (Gal. 6,12), așa încât pe căi umane, ar putea să se bucure de glorie prin circumcizia unei biserici creștine (v.13). Dar cei circumciși, ca și cei necircumciși, stau sub condamnarea ca ei nu se bucura de slava lui Dumnezeu. Sf. Apostol Sf. Apostol Pavel ar putea avea toate motivele de a fi slăvit în cădere, în circumcizie, în zelul sau pentru lege. Dar asta însemna să se încreadă unei căi umane, care nu îl include pe Dumnezeu (Fil. 3,3). Căci cu Dumnezeu numai dreptatea lui Hristos, primită prin credință, poate avea vreo consecință (pozitivă) (vv. 8-11).

(d) Acest lucru duce la folosirea expresiei kata sarka, după trup. Chiar dacă Sf. Apostol Sf. Apostol Pavel a trăit ca un om “în trup”, nu a continuat a purta lupta să în lumina considerentelor umane (“după trup” 2 Cor. 10,2; 1,17). Acest principiu se aplică încă și în privințele “religioase”. A slăvi în viziune este la fel de nesăbuit că a slăvi în circumcizie (2 Cor. 11,18), și chiar însuși Iisus Hristos trebuie văzut cu noi ochi, decât simplu în concordanță cu vechile așteptări și valori pre-creștine, “chiar dacă ne-am referit odată la Hristos dintr-un punct de vedere omenesc (kata sarka), nu ne mai referim la el astfel” (2 Cor. 5,16). În mod similar, creștinul nu mai este în strânsoarea egocentrismului, standardelor ce se justifică pe ele însele, ale omului secular. El merge “nu după trup (kata sarka), ci după Duh (kata pneuma)” (Rom. 8,4). Astfel, noua viață în Duh este paralelă față de renunțarea, în principiu, a eforturilor umane de proprie justificare.

(e) Trupul, adică existența omului distantă de Dumnezeu, are așadar o chemare opusă lui Dumnezeu. Nu numai că duce la păcat, ci și devine legat de acesta. Astfel, Sf. Apostol Sf. Apostol Pavel poate plăsmui un catalog al viciilor pe care le caracterizează drept “lucrări ale cărnii” sau “dorințe ale trupului” (Gal. 5,16, 19; cf. Rom. 13,14). Mai mult decât atât, la Gal. 5,17 este capabil să spună “Dorințele trupului sunt împotriva Duhului și dorințele Duhului, împotriva trupului, căci acestea sunt opuse unele altora pentru a te

preveni pe tine să faci ceea ce ai (putea) face”. Aceasta nu este carnea polemicii anti-epicurieni, ci omul însuși, până la a se da pe sine însuși propriilor obiective, în opoziție față de Dumnezeu. De aceea, legea este slabă prin trup, fiindcă poate fi folosită pentru a servi unor scopuri potrivnice lui Dumnezeu (Rom. 8,3). De aceea, Dumnezeu l-a trimis pe Fiul Său în viziunea unei fapte umane determinate de păcat care în această formă, cea mai aproape de Dumnezeu dintre toți oamenii, ar putea aduce păcatul (auto-justificarea înaintea lui Dumnezeu pe baza realizărilor umane) pentru a fi judecat, așa încât, după moartea sa, numai realizarea lui Dumnezeu ar putea rămâne. Credinciosul este astfel deja mort în respectul față de ambițiile și dorințele care modelează viața departe de Dumnezeu. În acest sens, el nu mai este în trup (Rom. 8,8). Mai mult decât atât, el trăiește acum după viața lui Dumnezeu; “căci știu că nimic bun lucrează în mine, care este în trupul meu” (Rom. 7,18). Căci omul, într-adevăr, dorește realizarea a ceea ce este bun, adică a adevăratei vieți. Dar, de fapt, lucrează răul, pe care nu îl dorește, mai exact moartea, fiindcă nu se lasă în grija lui Dumnezeu, ci dorește ca el să aibă grijă de el însuși. “Așa încât, eu însumi, servesc legea lui Dumnezeu cu mintea mea (noi), dar cu trupul meu servesc legea trupului” (Rom. 7,25b). Deși Sf. Apostol Sf. Apostol Pavel adopta aici maniera tipică grecească de a vorbi, înțelegerea omului este total diferită. Chiar și nous, puterea rațională a înțelegerii mentale, nu este capabilă să găsească ce este bun, din moment ce adevăratul sens al vieții rămâne ascuns din cauza păcatului.

(f) Pe de altă parte, Sf. Apostol Sf. Apostol Pavel poate spune că cel credincios nu-și mai trăiește viața în trup (Rom. 7,5; 8,8 f.; Gal. 5,24). Dar, pe de altă parte, drept credincios, Sf. Apostol Sf. Apostol Pavel încă trăiește în trup (2 Cor. 10,3; Gal. 2,20; Fil. 1,22-24). Contradicția este rezolvată la Fil. 1,22-24. A fi în trup este pentru el ceva ce a fost învins, încât este tot una dacă trăiește sau moare. Viața este a trăi în și pentru Hristos, iar nu pentru propriile interese. Chiar și moartea, văzută ca o plecare și o trăire cu Hristos, este mai bună. Dar de dragul viitorului împărăției lui Dumnezeu este mai important pentru el să rămână în trup.

Combinația de la Coloseni *soma tes sarkos* pare să prezinte o considerabilă influență elenistă. *Sarx* este aici materialul din care trupul (*soma*) este compus (1,22; 2,11). În textele de la Qumran, echivalentul frazei din ebraică *gewiyyat besaro* înseamnă “trupul fizic” (1Qp Hab. 9,2). Căci, “necircumciderea trupului” la 2,13 înseamnă timpul dinainte de scoaterea în botez a trupului cărnii (2,11). *sarx* nu este corporalitatea, ci înțelegerea propriului trup. Sensul său este arătat la 2,18. “Mintea trupului” său “mintea senzuala”

(RSV), Gk. nous tes sarkos, este preocupată cu puterile angelice care drept om al sarx-ului pare să fie supus. Dar credinciosul se ține de cap (2,18), întru care întreaga deplinătate a deității locuiește corporal (2,9). Astfel, trăind în trup, el nu este subiect al acestor puteri, dar în trupul său, deja se împărtășește de viață în Hristos (1,24).

Efesenii urmărește un gând asemănător. În dorința sa, trupul este deschis puterilor și influențelor lumii, care nu sunt carne și sânge (2,2 f.; 6,12). La 2,11 f. sarx apare ca ceva temporar. Peretele distincției care a existat între circumcizie în trup și necircumcidere în trup, Iisus l-a dăruit prin moartea sa în trup, distrugând legea poruncilor și ordonanțelor.

Carnea în pasajul de la 1 Tim. 3,16, care pare să fie o formulare de credință timpurie, se referă la viața omului, “Mare într-adevăr, mărturisim, este taina credinței, S-a manifestat în trup, s-a restabilit în Duh, văzut de îngeri, propovăduit între neamuri, s-a crezut în el în lume, a fost primit în slava.”)

În privința lui soma, se impun, de asemenea, niște precizări edificatoare.

(a) La Sf. Apostol Pavel, soma are un sens special, acela de persoană. Existența umană - chiar și în sfera pneuma (duhului) - este una trupească, somatică. Este neapaulin a gândi trupul drept doar o figură sau formă. Pasaje ca cele de la Rom. 6,12 (“Să nu lăsăm păcatul să stăpânească peste trupurile voastre muritoare, și să vă facă să vă supuneți patimilor”) și Rom. 12,1 (“oferiți-vă trupurile ca o jertfă vie”) arată în mod clar că soma nu este numai o formă exterioară, ci întreaga persoană. Există la Sf. Apostol Pavel o serie de pasaje în care soma este înțeles în general drept trup fizic (ex. 1 Cor. 5,3; 7,34). Numai într-un singur pasaj (1 Tes. 5,23) urmează Sf. Apostol Pavel limbajul curent (liturgic?) și vorbește de om într-un fel tripartit, “Fie că duhul [pneuma] și sufletul [psyche] și trupul [soma] voastră să se păzească, fără de prihană, întru venirea Domnului nostru Iisus Hristos.” Rom. 12,4 f. și 1 Cor. 12,12-26 preiau imaginea relației trupului cu membrele sale. Semnele lui Iisus (ta stigmata lui Iesou) pe care Sf. Apostol Pavel le poartă în trupul său se înțeleg drept cicatricile rănilor ce au urmat slujirii lui Iisus (Gal. 6,17; cf. 2 Cor. 12,24 ff. și poate Gal. 2,20).

La 1 Cor. 9,27 Sf. Apostol Pavel scrie, “Ci îmi chinuiesc trupul meu și îl supun robiei; că nu cumva, altora propovăduind, eu însumi să mă fac netrebnic.” Aici, ideea pare a fi similară cu ceea ce se spune în altă parte despre membre. . În aceeași epistolă, Sf. Apostol Pavel poate spune, “Dacă voi da tot ce am, și trupul meu ca să fie ars, dar dragoste nu am, nimic nu-mi folosește”. Sintagma “a fi ars” este mai potrivită decât “ca să mă laud”. Martiriul prin foc nu era cunoscut înaintea lui Nero, deși un limbaj folosit în cazul martirilor

de sub Antioh (2 Mac, 7,37; 4 Macc. 18,3; Dan. 3,6). În iudaism, moartea prin ardere era rezervată celor ce săvârșeau adulter cu o femeie și fiica ei, precum și preoților care săvârșeau adulter (Sanhedrin 9,1). Sf. Apostol Pavel pare să aibă în gând cea mai aspră pedeapsa de auto-jertfire, ca fiind fără de preț, în afară dragostei.

Trupul este menționat în legătură cu sexul la Rom. 4,19 (Trupul lui Avraam era “ca și mort”) și 1 Cor. 7,4 (soția și soțul stăpânesc unul asupra trupului celuilalt). Însă avertismentele cu privire la infidelității (Rom. 1,24; 1 Cor. 6,13-20) arată că este luat în vedere un sens mai larg decât doar trupul fizic. Faptele trupesti afectează nu numai actul individual al păcatului, ci întreaga persoană, până în străfundurile sale. Acest lucru este subliniat și de întrebările lui Sf. Apostol Pavel, “Știți că trupurile voastre sunt membre ale lui Hristos?... Au nu știți că trupul vostru este templul Duhului Sfânt pe care îl aveți de la Dumnezeu?... Așa că slăviți pe Dumnezeu în trupul vostru” (1 Cor. 6,15, 19).

(b) Trupul nu este ceva extern omului care, ca și cum, ar fi adăugat eului său esențial, sau sufletului. “Omul nu are soma; el este soma” . Soma denotă omul ca un întreg, omul ca persoană. soma poate fi înțeles ca om drept obiect al atenției și ca om drept subiect al atenției. El are o relație cu el însuși. Acest lucru este arătat, de exemplu, la 1 Cor. 9,27, unde Sf. Apostol Pavel vorbește de tratarea trupului său cu duritate și supunerea acestuia. Asta nu înseamnă pur și simplu tratarea trupului cu duritate, ci și a sinelui însuși. În mod similar, 1 Cor. 13,3 arată cum poate cineva să se jertfească pe el însuși. Există posibilitatea jertfirii proprii în slujba lui Dumnezeu prin oferirea trupului său drept “o jertfă vie, sfânta și primită de Dumnezeu” (Rom. 12,1).

Numai într-un singur loc este soma menționat drept subiect al acțiunilor la Sf. Apostol Pavel. “ Căci dacă viețuiți după trup, veți muri, iar dacă ucideți, cu Duhul, faptele trupului, veți fi vii “ (Rom. ,13). Faptele trupului (care în acest context sunt identificate cu trăirea în concordanță cu trupul, Rom. 8,12) sugerează acțiunea trupului. Trup aici este echivalentul sinelui, umanul “eu” este plin de păcat. Aceeași idee reiese din relația trupului cu poftă. Creștinul nu ar trebui să se lase mânat de poftele trupului (Rom. 6,12) care pot fi dominate de puterea păcatului. Poftele trupului și dorintelecarnii sunt sinonimice (Gal. 5,16, 24).

Înțelegerea lui Sf. Apostol Pavel al lui soma este “eu”, ca “persoana”, distinct de sarx (carne), precum este ilustrat la Rom. 7,14 ff. “Eu sunt al trupului (sarkinos), vândut sub păcat” (v. 14). Trupul este deschis celor două posibilități, a dorinței și a ascultării. În acest sens, nu există vreo diferență între “trupul păcatului” (Rom. 6,6) și “carnea păcătoasă”

(Rom. 8,3). Când Sf. Apostol Pavel strigă, “Cine mă va mântui de trupul păcatului” (Rom. 7,24), se gândește la caracterul spulberat al existenței umane, precum găsește expresie în trup. El vede în existența să puterea păcatului, a cărnii și a sufletului care pot însemna fie distrugere fie viață. Existența trupească a omului nu înseamnă în sine ceva rău sau bun. Ci, mai degrabă, trupul este sferă sigură a existenței în care se realizează relația omului cu Dumnezeu.

(c) În această lumină, este de înțeles de ce Sf. Apostol Pavel la 1 Cor. 15 subliniază învierea trupului împotriva oponenților corintenieni. Înțelegerea lui Sf. Apostol Pavel a învierii este influențată de antropologia iudaică. Viața omului poate fi gândită doar prin prisma trupului. Astfel divizarea omului în suflet și trup de-a lungul liniei de gândire a antropologiei grecești este astfel exclusă (2 Cor. 5,1-10). Acestea sunt cele două posibilități dinaintea omului. Prima reprezintă existența să pământească în termeni spatio-temporali, deși, în mod natural, un trup spiritual nu poate fi gândit în termeni de materie. Scopul lui Sf. Apostol Pavel este de a exprima firea esențială a omului. Aceasta se caracterizează prin existența în trup, folosind, din nou terminologia spațiului și a timpului. Trupul cu sensul de “eu”, “persoana”, va dăinui morții prin actul creator al lui Dumnezeu. “Iar Dumnezeu îi dă un trup, precum a voit, și fiecărei semințe un trup al său... Așa este și învierea morților, Se seamănă (trupul) întru stricăciune, înviază întru nestricăciune... Se seamănă trup firesc, înviază trup duhovnicesc” (1 Cor. 15,38, 42, 44). Continuitatea trupului pământesc cu cel ceresc nu se bazează pe transformare. Dacă acela ar fi fost cazul, Pavel ar fi subliniat aspectul temporal al conceptului sau de “trup spiritual” (v. 44). Ideea ar fi atunci a unui trup format dintr-o substanță numită “pneuma”. Dar Sf. Apostol Pavel nu este preocupat de descrierea substanței spirituale din care este constituit soma. El este interesat de faptul că Dumnezeu determina soma prin Spirit, ca o putere a lui Dumnezeu (v. 50). Astfel, după înviere, acest soma nu mai este subiect al păcatului și al morții. Nu mai este divizat înlăuntrul său. Acest lucru reiese din înțelegerea destinului, a speranței și a iubirii, concepte pe care Sf. Apostol Pavel le dezvoltă la 1 Cor. 13,13. Existența pământească a omului este caracterizată de aceste contraziceri paradoxale (1 Cor. 13,13). Singurul lucru care nu este contradictoriu sau fragmentar în această viață este dragostea care este desăvârșită acum și în viața ce va să vie. Cu aceste concepte reușește Sf. Apostol Pavel să descrie continuitatea între trupul pământesc și cel ceresc. Aceasta arată personalitatea omului ca nefiind ceva de care se poate debarasa. Nu se regăsește atașat de el. Rămâne un dar.

(d) Despre aceasta, soma are un sens specific la Sf. Apostol Pavel, unde nu se mai referă la individ, ci la un grup. Vorbește despre soma Christou, trupul lui Hristos (1 Cor. 12,27; Rom. 12,5; Ef. 4,12). Sf. Apostol Pavel preia imaginea trupului pentru a exprima caracterul esențial al Bisericii Creștine. La 1 Cor. 12,12-30, expoziția așa preia ideea grecească a organismului (cf. vv. 14-26), bazându-se pe necesitatea diferitelor funcții ale membrilor pentru unitatea trupului. Dar caracterul esențial nu se bazează pe imaginea aceasta (grecească). Se bazează pe însuși Hristos. “Căci precum trupul unul este, și are mădulare multe, iar toate mădularele trupului, multe fiind, sunt un trup, așa și Hristos. Pentru că într-un Duh ne-am botezat noi toți, ca să fim un singur trup” (1 Cor. 12,12).

Actul constitutiv prin botez nu înseamnă că trupul lui Hristos este problemă comunității care se constituie el însuși și crește sprintr-un ritual al inițierii. Mai degrabă, descrierea bisericii drept trupul lui Hristos înseamnă că Hristos constituie existența individului, ca parte a trupului. Răsplata Duhului este legată de botez (1 Cor. 12,13). Biserica are un caracter eshatologic. Ea există prin promisiunea lui Dumnezeu în Hristos, pentru viitor.

Cina cea de Taină se bazează pe conceptul trupului drept comunitate (Mc. 14,22- 25; Mat. 26,26-29; Lc. 22,19 f.; cf. 1 Cor. 10,16 f.; 11, 23-26). Sf. Apostol Pavel se referă în mod dorit la practicile păgâne, referindu-se la sinem însă moartea lui Hristos este cea care oferă Cinei celei de Taină sensul ei cel mai importantă. Moartea sa este actul salvator decisiv “pentru tine” (1 Cor. 11,24) și este proclamat astfel prin Cina cea de Tainta (1 Cor. 11,26). În centru stau nu elementele sau substanța pâinii și a vinului, ci acțiunea trupului lui Hristos știind că aceasta depinde de binecuvântarea Sa și este subiectul Domniei Sale. A fi vinovat de trupul și sângele mântuitorului (v. 27) înseamnă un act al unui frate împotriva altuia. Oferirea trupului lui Hristos la moartea este înfăptuirea decisivă a promisiunii lui Dumnezeu data omului. Este semnul autentic al bisericii care se înțelege pe sine drept trup al lui Hristos. Proclamarea trupului lui Hristos ne este dată noua intru moarte iar imaginea trupului lui Hristos ca Biserica ne este dată drept o urmare ireversibilă.

(e) Col. și Ef. dezvoltă imaginea trupului lui Hristos care este distinctă de cea din celelalte epistole pauline. Înțelegerea Colosenilor a trupului lui Hristos este prezentată în imnul de la Col. 1,15-20. Fragmentul arată indiciile unei adaptări. În opinia mea, “biserica” (v. 18a) este o adăugire interpretativă a autorului într-un imn deja existent. În forma originală a imnului, trupul lui Hristos era lumea. Există afinități cu motivele gnostice care se întâlnesc mai târziu în sistemele gnostice care prezintă trupul omului original ca o expresie a

lumii. Dimensiunea cosmică a actului mântuitor al lui Hristos este deosebit de clară. Lumea, drept cosmos, se înțelege că trupul lui Hristos. Dacă “biserica” se înțelege sau nu ca o adăugire textuală într-un imn deja existent, pasajul în mod clar se referă la persoana lui Hristos și la lucrarea sa, ca având valente cosmice. “Căci în El a binevoit (Dumnezeu) să sălășluiască toată plinirea. Și printr-Însul toate cu Sine să le împăce, fie cele de pe pământ, fie cele din ceruri, făcând pace prin El, prin sângele crucii Sale. “ [Col. 1,19 f.]. Dar acest lucru nu este unic. Vezi, mai departe, Ef. 1,22: “Și toate le-a supus sub picioarele Lui și, mai presus de toate, L-a dat pe El cap Bisericii, care este trupul Lui, plinirea Celui ce plinește toate într-o toți.” Semnificația cosmică a lui Hristos este de asemenea exprimată la Rom. 11,36, care preceda imediat expunerea ideii de a fi “un trup în Hristos” [12,5] și la 1 Cor. 15,24-28, unde se vorbește de Hristos, ca răscumpărător al împărăției Tatălui, unde Dumnezeu poate fi totul într-o toate.

Dacă oamenii erau amenințați de forțe cosmice, răscumpărarea a fost aici oferită lor, care s-a păstrat tare chiar și în fața acelor puteri. “Întregul tărâm al existenței este legat de el ca mediator al Împărăției lui Dumnezeu” . “În opoziție cu o înțelegere emoțională entuziasta a trupului lui Hristos care se referă la întreg universul, deja împăcat fizic în Hristos, punctul de vedere Paulin este acela că trupul lui Hristos este o chemare la supunere și slujba înaintea Domnului”. Ideea că Hristos este capul lumii este menținută în mod drept, în această conexiune prin referirea la biserică, în v. 18. Trupul său este Biserica, cea întru care această ascultare este proclamată pentru realizarea ei în lume. Dacă ideile simbolice aici sunt corect interpretate, este clar că lumea și biserica nu sunt două entități fixe așezate într-o permanentă opoziție. Biserica semnifică recunoașterea și realizarea adevăratelor posibilități în lume, sub Împărăția lui Hristos, libertatea credinței și a dragostei în lume.

În contrast cu Epistola către Coloseni, conceptul de trup ca biserică a lui Hristos este clar la Ef. încă de la început. Hristos este capul (kephale) trupului bisericii (4,15). Nici conceptul grecesc nici cel general de trup ca organism, nu se potrivesc exact aici. Pasajul vorbește de credincioșii care cresc “în orice fel în el, care este capul, în Hristos; din El, tot trupul bine alcătuit și bine încheiat, prin toate legăturile care îi dau tărie, își săvârșește creșterea, potrivit lucrării măsurate fiecareia din mădulare, și se zidește într-o dragoste” (4,15). Aceste idei, ale trupului sunt bine impregnate în motivele care vor fi găsite ulterior în scrierile gnostice. Este clar că Ef. atacă aici idei de tip gnostic, dinlăuntru și din afara bisericii. “Copiii” (nepoi) sunt cei ezitanți și neindrumați care sunt purtați de orice

adiere în materie de doctrina (v. 14). Ei erau probabil gnostici care au ieșit în afară cunoașterii, însă nu sunt descriși cu precizie.

Imaginea trupului Bisericii este luată din nou în considerare, nu pentru a o proteja, ci pentru a oferi o înțelegere definitorie a bisericii, pentru situația de după Sf. Apostol Pavel. Învățătura lui Sf. Apostol Pavel cu privire la unitatea în multiplicitate, la 1 Cor. 12 este acum adusă înaintea, subliniind ideea de cap. Căci poziția de lider implica atât domnie cât și promisiune. Biserica se bazează și este susținută de Hristos. Pentru a o feri de învățături greșite și de schisme, aceasta nu este prezentată într-o manieră instituțională, ci având în vedere faptul că trupul și capul sunt legate reciproc întru dragoste și adevăr. “Două posibilități stau opuse una alteia, existența în trup, care este întru unitate și dragoste, și existența izolată, pe de altă parte... Există unitate în biserică, în a vorbi și a face ceea ce este poruncit - fructificarea iubirii în sfera adevărului. Și există și aserțiunea arbitrară a opiniilor subiective în toată atracția lor deceptivă”. Astfel, biserica își are locul în lume. Nu sta împotriva sa, este așezată în această. “Trupul lui Hristos este exact Biserica întru care Hristos se mișcă întru lume. Învățătura Evangheliei a Bisericii este răspunsul anxietății cosmice”.

BIBLIOGRAFIE

1. Achtemeier, Paul, *Harpercolins Bible Dictionary*, (Ed.), HarperCollins Publishers, 1996.
2. Brown, Colin, *The New International Dictionary of New Testament Theology*, (Ed.), Vol. 2, Regency, Grand Rapids, 1976.
3. *Dicționar biblic*, Societatea Misionară Română, J.D. Douglas (ed.), Ed. Cartea Creștină, Oradea, 2008.
4. *Dictionnaire encyclopedique de la Theologie Catholique redige par les plus savants soeurs et docteurs en theologie de l'Allemagne catholique moderne*, traduit de l'allemand par I. Goschler, Tome I, Paris, 1858.
5. Evans, Craig A. and Stanley E. Porter, *Dictionary of New Testament Background*, (Eds.), InterVarsity Press, Leicester, 2000.
6. Freedman, David Noel, *The Anchor Bible Dictionary*, Volume 4, (Ed.), Doubleday, New York, London, 1992.
7. Freedman, David Noel, William B. Eerdmans, *Eerdmasn Dictionary of the Bible*, (Ed.), Publishing Comapny, Grand Rapids, Cambridge, 2000.
8. Kittel, Gerhard, *Theological Dictionary o the New Testament*, Volume I, (Ed.), WM. B. Eerdmans Publishing Company, Grand Rapids, 1976.
9. Martin, Ralph P., *Dictionary of Later New Tesament & Its Developments*, (Ed.), InterVarsity Press, Leicester, 1997.
10. Newman, Barclay M., Jr., *A Concise Greek-English Dictionary of the New Testament*, Deutsche Bibelgesellschaft United Bible Societies, Hendrikson Publishers, 1991.
11. Unger, Merrill F., *The Ungers Bible Dictionary*, (Ed.), Moody Press, Chicago, 1988.
12. Vanhoozer, Kevin J., *Dictionary for Theological Interpretation of the Bible*, (Ed.), Baker Book House Comapny, 2005.
13. Bultmann, R., *Theology of the New Testament*, I, 1952.
14. Burkhard, D., *Man before God: Toward a Theology of Man*, 1966.
15. Burton, E. de Witt, *Spirit, Soul and Flesh*, 1918.
16. Causse, A., *Israel et la vision de l'humanite*, Strasbourg, 1924.
17. Cave, S., *The Christian Estimate of Man*, 1944.
18. Cayre, F., *Handleiding der Patrologie*, I, Paris-Doornik-Roma, 1948.
19. Chevalier, J., *Etude critique du diaiogue pseudo-platonicien. L'axiochos. Sur Ia mort ct sur l'immortalite de i'âme*. Paris, 1956.

20. Chițescu, Prof. N., Pr. Prof. Isidor Todoran și Pr. Prof. I. Petreună, *Teologia Dogmatică și simbolică. Manual pentru Institutele Teologice* (vol. I) E.I.B.M.B.O.R., București, 1958,
21. Chrysavgis, John, *The Resurrection of the Body According to Saint John of the Ladder*, în „Greek Orthodox Theological Review”, Vol. 30, No. 4, 1985.
22. Clavier, H., “Breves remarques sur la notion de *soma pneumatikon*”, in W. D. Davies and D. Daube, eds., *The Background of the New Testament and its eschatology. In Honour of Charles Harold Dodd*, 1956.
23. Clement, Olivier, *Questions sur l'homme*, Editions Stock, Paris, 1073.
24. Colpe, C., “Zur Leib-Christi-Vorstellung im Epheserbrief,” in *Judentum, Urchristentum, Kirche*, BZNW 26, 1960
25. Colpe, C., *Die Religionsgeschichtliche Schule: Darstellung und Kritik ihres Biblischen vomgnostischen Erlösungsmythus*, FRLANT Neue Folge 60, 1961.
26. Coman, Episcop Dr. Vasile, *Probleme de antropologie creștină*, în «Mitropolia Banatului» anul XXV (1975), nr. 7-9.
27. Marcu, Diac. Prof. Grigorie, *Antropologia paulină*, Sibiu, 1941.
28. Marcu, Dr. Grigorie T., *Antropologia paulină*, Sibiu, 1941.
29. Marcu, Gh. T., „Omul cel nou în concepția antropologică a Sf. Apostol Pavel”, în *Studii Teologice*, nr. 7-8, 1951.
30. Marsch, W. D., “Christliche Anthropologie und biologische Zukunft des Menschen”, *Past. Theologie* 58, 1969.
31. Pearson, B. A., *The Pneumatikos-Psychikos Terminology*, Society for Biblical Literature Dissertation Series 12, 1973.
32. Percy, E., *Der Leib Christi in den paulinischen Homologumena und Anti/egomena*, Lunds Universitets Arsskrift 38, 1, 1942.
33. Peterson, E., *L'homme image de Dieu chez Saint Irénée* “La Vie Spirituelle, 100, 1959.
34. Peursen, C. A. van, *Body, Soul, Spirit: A Survey of the Body-Mind Problem*, 1966.
35. Pidoux, G., *L'Homme dans l'Ancien Testament*, 1953.